

Obecně existují tři metody, **jak získat hodnoty užitečnosti**. Může jít o stanovisko odborníků, hodnoty převzaté z existující odborné literatury anebo získané výzkumem na vzorku respondentů.

První metoda je pravděpodobně nejjednodušší, avšak měla by být doprovázena rozsáhlou analýzou citlivosti, aby byly důkladně prověřeny důsledky takového odborného stanoviska v konkrétních analyzovaných podmínkách.

Nejzajímavějším a pravděpodobně i nejpřesnějším způsobem, jak získat správná data postihující užitečnost v daném konkrétním případě, je **provedení vlastního měření**. Existují zde tři obecně používané nástroje: tvorba hodnotící stupnice (*rating scale*), běžné sázení (*standard gamble*) a „smlouvání o čas“ (*time trade-off*).

Hodnotící stupnice

Hodnotící stupnice se skládá z úsečky, která má jasně definované oba koncové body. Nejpreferovanější stav je na jednom konci a nejméně vhodný na opačném. Mezi nimi jsou umístěny stavy podle stupně preferencí. Vzdálenosti mezi nimi odpovídají preferencím, jak je pociťuje dotazovaný subjekt.

Běžné sázení

Klasická metoda měření kardinálních preferencí. Zkoumaný subjekt dostane na výběr dvě alternativy. První znamená podstoupení nějaké akce s nejistým výsledkem (např. operace), kdy s pravděpodobností p dojde k dosažení nejpreferovanějšího stavu (naprostého uzdravení) a s pravděpodobností $1-p$ dojde k nejméně žádoucímu vývoji (smrt). Druhá alternativa znamená určitou variantu, která na subjekt nepříznivě dopadá (i) a je jistá (např. doživotní chronické onemocnění nebo invalidita). Pravděpodobnost p se mění, dokud není respondent indiferentní mezi oběma alternativami. Tak je získána hodnota relativní preferovanosti varianty i . Dosti často se při této metodě používá názorných pomůcek, tzv. pravděpodobnostního kolečka. (Můžete si ho představit jako obdobu vlčka z dětské hry „dávej-ber“). Kolečko má stavitelné plochy, takže lze nastavit poměr obou ploch.

„Smlouvání o čas“

Jedná se o metodu vytvořenou specificky pro hodnocení programů ve zdravotnictví. Respondent má za úkol si vybrat mezi lepším a horším zdravotním stavem, přičemž se postupně mění doba, po kterou by za daného stavu žil (postupně se zkracuje doba života, kdy by se respondent těšil dokonalému zdraví...). Z poměru délek těchto časových období je pak získávána relativní hodnota preference.